

ת"פ 3384/07 - מדינת ישראל נגד אלברט בן חמו, סמי בן חמו - זוכה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 3384-07 מ.י. פרקליטות מחוז ירושלים נ' בן חמו 15 יוני 2015

בפני בעניין: כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ, ס. נשיא מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד ג'ני אבני מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

נגד

1. אלברט בן חמו

2. סמי בן חמו - זוכה

הנאשמים

ע"י ב"כ עו"ד שמואל קזס

גזר דין לנאשם 1

הרקע והכרעת הדין

נגד נאשמים 1 ו-2 הוגש כתב אישום מתוקן המייחס להם עבירה של גרימת מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). על פי עובדות כתב האישום המתוקן, נאשמים 1 ו-2 התקשרו עם בעלי מפעל "פולירן פרופילים בע"מ" בהסכם לייצור והרכבה של קורות מתכת שכל אחת מהן באורך כ-60 מטר ובמשקל כ-6.7 טון. הקורות הורכבו על קונזולות עמודים. במהלך הצבת אחת הקורות נפל חלק מהקורה וגרם למותו של מר אלמאטוב ויאצ'סלב (להלן: המנוח). כתב האישום המתוקן ייחס את האחריות למותו של המנוח לשני הנאשמים, אשר ביצעו את הרכבת הקורה, בטענה שעשו כך ללא ידע, ניסיון ואמצעים מתאימים, ללא תכנון מוקדם של שיטת ההרכבה ובדיקת היתכנות שלה, נמנעו מגידור שטח מספיק, פעלו ללא נקיטת אמצעי זהירות מתאימים להבטחת יציבות הקורה, השתמשו בכלים שאינם מתאימים למשימה והמשיכו בהנחת הקורה גם לאחר שהתברר שהמלגזה שברשותם אינה מסוגלת להרים ולהניח את החלק האמצעי של הקורה על הקונזולה.

התיק נשמע בפני כב' השופטת פרידמן - פלדמן, והכרעת הדין ניתנה על ידה. בהכרעת הדין נקבע כי לנאשמים לא היתה הכשרה בעבודה מהסוג שבוצע. עוד נקבע כי נאשם 1 שימש כמנהל עבודה בפועל בכל הנוגע לעבודות התקנת הקורות, ואילו יתר העובדים והמעורבים, וביניהם נאשם 2, קיבלו הוראות והנחיות מנאשם 1 ופעלו לפיהן (עמ' 33 להכרעת הדין). עוד נקבע כי הנאשמים לא פעלו על פי תכנית עבודה מסודרת, כי אמצעי האבטחה שננקטו לא היו מספקים, שכן הנאשמים הסתפקו באזהרה בעל פה של העובדים ובהנחת פיגום נייד שלא חסם את הגישה למקום, בעוד שנדרש גידור מאסיבי של אזור העבודה, על ידי סרט אבטחה, גדר או שילוט, שיש בהם כדי להתריע על הסכנה שבמקום. בנוסף נקבע (בעמ' 36-39 להכרעת הדין) כי בעת ביצוע עבודת החיבור הקורה האמצעית לא היתה ישרה לחלוטין ולא "ישבה" על הקונזולה. כתוצאה מאלו הזת המנוף על ידי המנופאי גרמה לתזוזת הקורות, ולנפילתן שגרמה למות המנוח. את ההוראה למנופאי נתן נאשם 2, אשר פעל, כאמור, על פי הוראות והנחיות שקיבל מנאשם 1.

לנוכח הממצאים מצא בית המשפט את נאשם 1 אשם במותו של המנוח. לגבי נאשם 2 נקבע כי מאחר שחלקו קטן בהרבה מחלקו של נאשם 1, והוא פעל על פי הוראותיו של נאשם 1, הרי שאין לראותו כאחראי לתוצאה הקטלנית.

בשל מעברה של כב' השופטת פרידמן פלדמן לבית המשפט המחוזי נשמעו הטיעונים לעונש בפני.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה ביקשה להטיל על הנאשם עונש מאסר למספר חודשים וכן פיצוי למשפחת המתלונן. היא טענה למתחם ענישה הנע בין שישה לבין עשרה חודשי מאסר בפועל. היא הפנתה לפסקי הדין שניתנו בת"פ (ב"ש) ת"פ (י-ם) 511/96 ות"פ (י-ם) 2134/06. בנוגע לערך החברתי הנפגע טענה כי נפגע הערך העליון של חיי אדם, אשר נקטעו בשל רשלנותו של הנאשם. בנוסף נגרם נזק למשפחת המנוח בשל פטירתו.

ב"כ המאשימה טענה כי הפקטור העיקרי הקובע את מתחם העונש ההולם הוא דרגת הרשלנות שיש לייחס לנאשם, כאשר דרגת הרשלנות במקרה זה היא בינונית.

באשר לקביעת העונש בתוך המתחם ציינה התובעת כי מדובר בביטוי של שיטת ה"סמוך" ובעיגול פינות, על אף שהנאשם והמעורבים האחרים עסקו בהצבת קורות בגובה 4.80 מטר, במשקל 6.7 טון ובאורך 60 מטר. היא הוסיפה כי הנאשם שותף גם היום בעסק המשפחתי לעבודות מתכת, שבמסגרתו ביצע את העבירה, כך שקיים צורך בהרתעה אישית במבט הצופה פני עתיד. כמו כן התייחסה לנסיבות האישיות המתוארות בתסקיר שירות המבחן שהוגש וטענה כי מדובר בנזקים אינהרנטיים להליך הפלילי שאין לראותם כנסיבות חריגות. עם זאת הודתה כי יש לייחס משקל משמעותי לקולא לחלוף הזמן, שכן ממועד ביצוע העבירה חלפו כעשר שנים.

ב"כ הנאשם פתח את טיעוניו בהתייחסות לזמן הרב שעבר מאז האירוע ועד הטיעונים לעונש, תקופה של קרוב לעשר שנים. הוא פית את לוח הזמנים ממנו עולה כי כתב האישום הוגש כשלוש שנים לאחר האירוע, וההליכים בבית המשפט נמשכו זמן רב, שלא באשמתו של הנאשם. הסניגור התייחס בהרחבה גם לנסיבות חייו של הנאשם, כפי שעולות מהתסקיר ומעבר לכך. הנאשם יליד מרוקו, שני מבין שמונה ילדים ממשפחתו, המשפחה עלתה לישראל בחוסר כל ושוכנה במעברה. הנאשם סיים שמונה שנות לימוד והחל לעבוד בגיל צעיר. הנאשם הקים משפחה ונאלץ להתמודד עם בעיות רפואיות משמעותיות ובעיות רגשיות של חלק מילדיו. מאז האירוע רודפות את הנאשם מחשבות חוזרות אודות האירוע. הוא נתקף בסיוטים ואובחן כסובל מתגובה חרדתית וכאונית עם סימפטומים פוסט טראומטיים. כמו כן סובל הנאשם מאסטמה שהחמירה לאחר האירוע, ולפני מספר שנים התמודד עם סרטן הערמונית. הסניגור ציין כי הנאשם נטל אחריות ומתמודד עם רגש אשמה כבד והבנה שהוא אחראי למות המנוח ולאבדן הכבד שנגרם למשפחת המנוח.

עוד טען ב"כ הנאשם כי בנוסף לנאשמים שהועמדו לדין בכתב האישום המקורי והמתוקן, יתכן שגורמים נוספים נושאים לאחריות לאירוע, כפי שנקבע גם בהכרעת הדין. לטענתו מעשיו של הנאשם לא נבעו מזלזול או מרשלנות בדרגה חמורה, ומהכרעת הדין עולה כי הנאשם דאג לאמצעי זהירות בביצוע העבודות, אם כי האמצעים לא היו מספקים. לטענתו על פי ההלכה הפסוקה ובהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, העונש הראוי על עבירה של גרם מוות ברשלנות עומד על מאסר בפועל רק במקרים של רשלנות בדרגה גבוהה. ואילו כאשר מדובר ברשלנות בדרגה נמוכה או כאשר נלוותה לה רשלנות של אדם אחר, העונש הראוי הוא מאסר בעבודות שירות. ב"כ הנאשם תמך את דבריו בשורה ארוכה של פסקי דין, שחלק מהם יפורטו בהמשך. לדבריו, במקרה זה הוכח כי הנאשם הזהיר את עובדי המפעל לבל יתקרבו לאזור העבודות, דאג לגידור האזור שמתחת לקורות ואך דאג לתרגם את הוראות הבטיחות לפועלים. כך

שמהכרעת הדין עולה כי הנאשם לא פעל מספיק, אך לא ניתן לקבוע כי הוא לא פעל כלל למניעת התוצאה.

הסניגור ביקש להתחשב בעברו הנקי של הנאשם, בחרטתו הכנה ובסבל שעבר בעקבות האירוע, ברשלנות התורמת של גורמים אחרים ובנסיבותיו האישיות של הנאשם. הוא ביקש להטיל על הנאשם עונש שאינו עולה על שישה חודשי מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, וכן להימנע מחיובו בפיצוי כספי או להסתפק בסכום שאינו עולה על 10,000 ₪.

תסקיר וחוות דעת

שירות המבחן הגיש תסקיר אודות הנאשם. הנאשם נשוי ואב לחמישה ילדים בגירים. הוא עבד בעבר בעסק משפחתי עם חלק מאחיו, ובהמשך פורקה השותפות והנאשם המשיך בעסק עצמאי עם אחיו הצעיר, נאשם 2. לנאשם אין עבר לילי כלשהו וזהו תיק יחיד המתנהל נגדו.

בתסקיר פורטו קשיים שונים עמם התמודד הנאשם במהלך חייו, בין היתר קשיים של חלק מילדיו. בנוגע לעבירה בה הורשע ציין הנאשם כי הוא נוטל אחריות על ביצוע העבירה וקבל את הכרעת הדין. בתסקיר נזכר, אמנם, כי ככל שהעמיקו השיחות הטיל הנאשם את האחריות גם על גורמים אחרים. אך עם זאת צוין כי "לתאונה ותוצאותיה השלכות עמוקות על מצבו הנפשי והתפקודי כשהוא מבין באופן עמוק וערכי חומרת התוצאה וכואב את אובדן חיי המנוח" (בראש עמ' 4 לתסקיר). כך שיש לראות את הנאשם כמי שנטל אחריות מלאה למעשיו ומכיר בחומרת תוצאותיהם.

עוד צוין בתסקיר כי מאז האירוע חלה הידרדרות במצבו הרגשי והבריאותי של הנאשם, תוך פירוט בעיות בריאות מהן סובל הנאשם וכן קשיים רגשיים שבעקבותיהם הופנה על ידי קצינת המבחן למרפאה לבריאות הנפש וטופל שם.

קצינת המבחן הביעה חשש ששליחת הנאשם למאסר בפועל ממש עלולה לגרום להידרדרות במצבו הנפשי ולקשיי תפקוד במסגרת המשפחה, וכי הפגיעה תהיה משמעותית לנוכח היות הנאשם המפרנס היחיד של משפחתו ובעל חלק משמעותי בניהול העסק המשותף עם אחיו. לפיכך המליצה על עונש של מאסר בעבודות שירות וכן צו מבחן למשך שנה.

הממונה על עבודות השירות הגיש חוות דעת לפיה הנאשם נמצא מתאים לריצוי עבודות שירות, בכפוף למגבלות רפואיות מסויימות.

מתחם העונש ההולם

הערך החברתי שנפגע באירוע נשוא כתב האישום הוא הערך החשוב מכל - קדושת חיי אדם. בפרשת העונש העידה אלמנתו של המנוח, הגב' אנג'לה אלמטוב, וכן העידה ידידת המשפחה הגב' קסניה קסוטניקוב. האלמנה העידה כי הנאשם היה בעל טוב, אבא טוב וחבר טוב, וכי עבד בתפקידים טובים. לדבריה מאז פטירתו מצב המשפחה הידרדר והיא נזקקת לתרופות רבות. אני משתתפת בצערה של הגב' אלמטוב על פטירת בעלה, אבדן שאין לו מחיר.

ערך נוסף שנפגע כתוצאה ממעשי הנאשם הוא החובה לקביעת סטנדרטים ראויים ולעמידה בהם, על מנת להגן על בטיחותם של העובדים כנגד שיקולי יעילות ותועלת כספית.

מבחינת התוצאה של אבדן חיי אדם, מדובר בחומרה הרבה ביותר האפשרית. אולם מבחינת אשמו של הנאשם, העבירה של גרימת מוות ברשלנות מבטאת יסוד נפשי נמוך ביותר, שאינו כולל כוונה או רצון להשגת התוצאה הקשה, אלא ההיפך מכך. תיקון 113 לחוק העונשין דן ב"קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו" (סעיף 40 ב לחוק, ההדגשה אינה במקור). על הענישה להביא, איפוא, בחשבון את מידת אשמו של הנאשם לא פחות מאשר את חומרת התוצאה.

מבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, אני מביאה בחשבון מחד גיסא את התוצאה הקטלנית הקשה. מאידך גיסא, מדובר באירוע שלא קדם לו תכנון אלא ההפך מכך, הוא היה בלתי רצוי מבחינת הנאשם. בנוסף, הנאשם לא פעל לבד ובהכרעת הדין עלתה אפשרות שגורמים נוספים שלא הועמדו לדין נשאו אף הם באחריות לתוצאה. עוד עולה מהכרעת הדין כי הנאשם פעל לגידור אזור העבודות ולמניעת מעבר תחת הקורה, אם כי האמצעים בהם נקט לא היו מספקים.

ב"כ הצדדים הפנו לשורה ארוכה של פסקי דין. אני מקבלת את טענת ב"כ הנאשם, לפיה העמדה העונשית המקובלת בעבירות של גרימת מוות שאין בהם רשלנות חמורה עומדת בדרך כלל על מאסר למשך מספר חודשים אשר מרוצה בעבודות שירות. אפרט מספר דוגמאות:

עונשי מאסר בפועל שלא הומרו בעבודות שירות הוטלו על הנאשם בת"פ 3942/02 (ב"ש), מ"י נגד אבורגילה עבד אל קרים. אולם באותו מקרה מדובר על טביעת שני ילדים כתוצאה מהפעלת מכון שטיפת רכב, כאשר המכון הופעל במבנה שהוקם ללא רישיון, והנאשם אף חפר בור מים בסמוך אליו. הנאשם התעלם מצו הריסה שהוצא נגדו. כתוצאה מהרשלנות נפטרו שני ילדים צעירים בשנים. הנסיבות המתוארות מצביעות על רשלנות חמורה מצד הנאשם, בהקמת העסק ובניית המבנה ללא היתר, ובחפירת בור הניקוז ללא כל אמצעי ביטחון. כמו כן מדובר בשני קרבנות. על הנאשם הוטל, איפוא, עונש של שנים עשר חודשי מאסר בפועל.

מאסר בפועל שלא הומר בעבודות שירות הוטל גם על הנאשם בת"פ (י-ם) 511/96, מ"י נגד עוודד בן אורי יחזקאל. גם במקרה זה ביצע הנאשם מעשה שיש בו רשלנות חמורה, בכך שניטרל את מנגנון הבטיחות המובנה במכשיר להכנת פיצה, על אף הוראות הזהירות שהיו על המכשיר.

מאידך גיסא, הוטלו עונשי מאסר בעבודות שירות לתקופות שבין ארבעה לבין שישה חודשים, בין היתר במקרים אלו: ת"פ (חי) 6672/01, מ"י נגד יונס תאופיק ואח'; ת"פ (חי) 3709/02, מ"י נגד אר-דור עיסקה משותפת ואח'; ת"פ (י-ם) 1267/03, מ"י נגד פלוני ואח'; ת"פ (כ"ס) 2546/03, מ"י נגד יוסף יוסף ואח'. בת"פ (ק"ג) 5013-08-11, מ"י נגד שניר שרעבי, דן בית המשפט במתחם הענישה ההולם וקבע כי העונש הראוי בגין נטילת חיי אדם הוא מאסר, "ורק אם הרשלנות בדרגה נמוכה או נלוותה לה רשלנות תורמת של הקרבן או אחר, ניתן להסתפק בעבודות שירות".

לאור האמור אני קובעת כי מתחם הענישה לעבירה של גרם מוות ברשלנות בתאונות עבודה, כאשר אין מדובר ברשלנות חמורה, עומד על מספר חודשי מאסר בפועל, כאשר במקרים המתאימים ניתן לרצותו בעבודות שירות.

העונש הראוי לנאשם 1

במסגרת מתחם ענישה יש להביא בחשבון את העובדה שהנאשם נטל אחריות למעשיו (העובדה שניהל הוכחות בנוגע לאחריותו המשפטית אינה עומדת בסתירה לנטילת אחריות מוסרית), הביע חרטה עמוקה ואף הושפע פיזית

ורגשית מתחושת האחריות וייסורי המצפון, כפי שפורט לעיל.

שיקול נוסף שבמקרה זה יש לו משקל מהותי ביותר בגזירת העונש נוגע לזמן הרב שעבר מאז ביצוע העבירה. כתב האישום מתייחס לאירועים מחודש יוני 2004, כך שמאז האירוע ועד היום חלפו אחת עשרה שנים בדיוק. כתב האישום הוגש ביוני 2007. הדיונים התעכבו מסיבות שונות, תחילה התנהל מ"מ בין הצדדים שהביא למחיקת חלק מהנאשמים ולהגשת כתב אישום מתוקן. לאחר מכן נשמעו הוכחות תקופה ממושכת. דחיות נוספות נדרשו לצורך קבלת תסקיר שירות המבחן וחוות דעת הממונה על עבודות השירות. מתן גזר הדין בתיק נדחה בשל נסיבות אישיות חריגות של הח"מ, אשר הביאו להעדרותי מן העבודה לתקופה ארוכה, ועל כך התנצלותי בפני הצדדים. מכל מקום, ההליכים בתיק זה נמשכו תקופה ארוכה במיוחד, שלא באשמתו של הנאשם. עובדה זו יש להביא בחשבון לזכותו של הנאשם, אם כי אין בה כדי להצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם.

לנוכח כל האמור אני דנה את הנאשם לעונשים אלו:

1. מאסר שירוצה בעבודות שירות למשך ארבעה חודשים. הנאשם יתייצב לריצוי העונש במפקדת מחוז מרכז בשב"ס, ביום 1.10.15 בשעה 8:00 או במועד אחר שיתואם בין הנאשם לבין הממונים בשב"ס.
2. מאסר על תנאי לשנה אחת לתקופה של שלוש שנים על כל עבירה של המתת אדם.
3. פיצוי למשפחת המנוח בסך 7,000 ₪ שישולם בתוך 3 חודשים מהיום.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום.

ניתן היום, 15 ביוני 2015, כ"ח בסיון תשע"ה, בנוכחות המתייצבים.